

DE KLACHTENCOMMISSIE VAN DE STICHTING GGzE

is inzake de klacht 2020/004 van:

De heer X, ten tijde van de klacht verblijvende binnen De Woenselse Poort op afdeling De Volte 1-D, Dr Poletlaan 86, onderdeel van GGzE,

tot het navolgende oordeel gekomen.

1. ONTSTAAN EN LOOP VAN HET GEDING

De klachtencommissie ontving op 16 januari 2020 een klaagschrift, gedateerd 13 januari 2020 van de heer X, hierna te noemen klager.

Door de manager behandelzaken, werd namens mw. Y, (hierna daar waar van toepassing 'verweerder' genoemd) een verweerschrift met bijlagen ingediend gedateerd 24 januari 2020, door de klachtencommissie ontvangen op dezelfde datum.

Klager heeft zich laten bijstaan door de patiëntenvertrouwenspersoon.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 13 februari 2020. Daarbij waren klager en verweerder aanwezig en werd klager ook bijgestaan door zijn PVP voornoemd.

2. INHOUD VAN DE KLACHT

De klacht van klager is drieledig. Allereerst klaagt klager over het feit dat ten onrechte de Wet BOPZ op hem werd toegepast, terwijl op zijn situatie de WvGGZ van toepassing is. Als gevolg daarvan werd het onjuiste formulier aan hem uitgereikt. Klager klaagt niet over het feit dat op hem een maatregel werd toegepast in de vorm van een kamerprogramma, maar kan zich niet verenigen met de duur daarvan. Klager is van mening dat de maatregel - in strijd met het bepaalde in de WvGGZ - te lang heeft geduurd. Tevens heeft klager om een schadevergoeding verzocht.

3. HET STANDPUNT VAN KLAGER

Klager is van mening dat op hem de WvGGZ van toepassing is. In de mededeling aan cliënt dwangbehandeling wordt ten onrechte aan hem medegedeeld dat op hem dwangbehandeling wordt toegepast op grond van artikel 38c Wet BOPZ. De Wet BOPZ was namelijk niet van toepassing, aldus klager. Doordat aan klager een onjuiste mededeling cliënt is verstrekt is er onduidelijkheid ontstaan. Klager wist niet waar hij aan toe was doordat onduidelijk was welke wet- en regelgeving op hem van toepassing was en welke werd toegepast. Klager wenst hierover duidelijkheid te verkrijgen.

Klager begrijpt dat op hem een kamerprogramma werd toegepast. Daartegen heeft hij ook geen klacht gericht. De klacht van klager heeft met name betrekking op de duur van het kamerprogramma.

PVP merkt namens klager nog op dat de klachtencommissie niet bevoegd is om van de klacht kennis te nemen aangezien de klacht op grond van de WvGGZ moet worden behandeld door een onafhankelijke klachtencommissie. Daarvan is, aldus klager, geen sprake.

Klager verzoekt de klachtencommissie de klacht gegrond te verklaren en hem een schadevergoeding toe te kennen.

4. STANDPUNT VAN VERWEERDER

Verweerder verwijst naar haar verweerschrift en de overgelegde stukken.

Verweerder erkent dat er ten tijde van de beslissing om op klager een kamerprogramma toe te passen onduidelijkheid bestond binnen de organisatie over de toepassing van de WvGGZ. Omdat er nog geen nieuwe formulieren beschikbaar waren maar klager wel gedegen moest worden geïnformeerd over de beslissing om op hem dwangbehandeling toe te passen is ervoor gekozen om aan hem een "oud" formulier uit te reiken.

Verweerder is van mening dat voldaan is aan de criteria om op klager verplichte zorg toe te passen. Met klager is steeds opnieuw geëvalueerd of er kon worden afgeschaald naar een open kamerprogramma en later naar een rustprogramma. Verweerder is van mening dat de mogelijkheden daartoe telkens zorgvuldig zijn onderzocht. Verweerder merkt nog op dat klager veel profijt heeft gehad van het kamerprogramma. Er is sindsdien een duidelijke stijgende lijn zichtbaar die nog steeds doorzet.

Er is voldaan aan de criteria van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid. Voorafgaand aan de bestreden beslissing waren er al veel incidenten geweest waarbij klager zich agressief uitte, meerdere keren op de dag. Het incident op 7 januari 2020 waarbij klager een stoel dusdanig stevig op de grond zette waardoor deze uit elkaar sprong en waarbij zijn behandelaar verwondingen opliep was de zogenoemde druppel die de emmer deed overlopen. De situatie kon niet langer worden afgewacht en het was noodzakelijk om op klager een kamerprogramma toe te passen.

Verweerder verwijst naar de verpleegkundige rapportages waaruit bijna dagelijks blijkt van fysiek agressief gedrag, onrust. Tijdens het kamerprogramma werd dagelijks gezien in hoeverre beëindiging van de maatregel mogelijk was. Op 10 januari 2020 werd het gesloten kamerprogramma omgezet in een open kamerprogramma. Het kamerprogramma is op 13 januari 2020 geëindigd.

Verweerder verzoekt dan ook de klacht ongegrond te verklaren.

5. BEOORDELING

Toepasselijke wetgeving

Klager verblijft in GGzE op grond van een maatregel tot terbeschikkingstelling. Het Gerechtshof te Arnhem - Leeuwarden heeft de terbeschikkingstelling met twee jaren verlengd, zodat de maatregel, behoudens nadere voorziening, eindigt op 14 december 2020.

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat de klacht die klager naar voren heeft gebracht over de beslissing om op hem verplichte zorg (voorheen genaamd dwangbehandeling) toe te passen, behoort tot de in artikel 10: 3 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (WvGGZ) genoemde beslissingen op grond waarvan een patiënt een klacht kan indienen. Het klachtrecht op grond van de WvGGZ is derhalve van toepassing op deze klacht die klager naar voren brengt.

De bevoegdheid van de klachtencommissie

Hoewel klager expliciet heeft aangegeven dat hij ondanks het feit dat hij begrijpt dat er een kamerprogramma werd toegepast en dit hem goed heeft gedaan de klacht handhaaft omdat hij duidelijkheid wenst te verkrijgen over de op hem van toepassing zijnde wet- en regelgeving heeft PVP de bevoegdheid van de klachtencommissie uitdrukkelijk betwist, omdat de klachtencommissie voor wat betreft haar samenstelling niet voldoet aan het bepaalde in artikel 10:2 lid 3 van de Wet Verplichte GGZ. De klachtencommissie is - gelet op dit formele standpunt van PVP - verplicht om de bevoegdheid van de commissie te toetsen aan het bepaalde in artikel 10:1 WvGGZ.

De klachtencommissie acht zich om de volgende redenen bevoegd om de klacht te behandelen.

De Raad van Bestuur van GGzE heeft laten weten dat hij nog doende is om een klachtencommissie samen te stellen die, met name voldoet aan artikel 10:2 lid 3 van de Wet Verplichte GGZ. De Raad van Bestuur van GGzE heeft de klachtencommissie die de klachten op grond van artikel 41 van de

Wet BOPZ behandelt daarom verzocht om vooralsnog ook de klachten die op grond van artikel 10:3 van de Wet Verplichte GGZ worden ingediend te behandelen. De klachtencommissie heeft besloten om aan dit verzoek van de Raad van Bestuur van GGzE te voldoen indien een klager daar mee instemt en daarmee de klachtencommissie de bevoegdheid geeft om de klacht te behandelen. Doordat klager zijn klacht aan de klachtencommissie heeft voorgelegd en bovendien uitdrukkelijk heeft verzocht om een inhoudelijke beoordeling, heeft hij naar het oordeel van de klachtencommissie ingestemd met de behandeling van zijn klacht door de klachtencommissie.

Verder wil de klachtencommissie er op wijzen dat het verzoek van de Raad van Bestuur van GGzE betekent dat de instelling de beslissingen van de klachtencommissie waarbij een klacht gegrond worden verklaard ten volle zal worden respecteren en dat het recht van een klager om in het geval een klacht ongegrond wordt verklaard een beslissing te verkrijgen over de klacht van de rechter blijft bestaan. Klager wordt dus niet benadeeld door de behandeling van zijn klacht door de klachtencommissie.

Inhoud van de klacht

De klachtencommissie begrijpt de klacht van klager aldus dat de klacht van klager zich richt tegen het voortduren van de beslissing van 7 januari 2020 om op hem verplichte zorg toe te passen in de vorm van een kamerprogramma. Daarnaast stelt klager dat aan hem een onjuist formulier werd uitgereikt. Klager verzoekt om aan hem een schadevergoeding toe te kennen.

- Formulier

Aan klager werd op 8 januari 2020 een mededeling aan cliënt dwangbehandeling uitgereikt waarin aan hem werd medegedeeld dat op hem een maatregel werd toegepast in de vorm van een kamerprogramma in verband met (dreigend) gevaar binnen de instelling ex. artikel 38c ib Wet BOPZ.

Klager is van mening dat aan hem een onjuiste mededeling werd gedaan aangezien ten tijde van de uitreiking niet de BOPZ, maar de WvGGZ op hem van toepassing was.

In artikel 9:6 WvGGZ is bepaald dat indien niet wordt voldaan aan de voorwaarden van artikel 9:5 onderdelen b en c van de wet niettemin behandeling kan plaatsvinden voor zover dit volstrekt noodzakelijk is om ernstig nadeel dat de psychische stoornis van een betrokkene binnen de accommodatie doet veroorzaken af te wenden. De behandeling moet dan plaatsvinden krachtens een schriftelijke en gemotiveerde beslissing van de zorgverantwoordelijke.

De klachtencommissie stelt vast dat de behandeling van klager is vastgelegd in een schriftelijke en gemotiveerde beslissing van de zorgverantwoordelijke. In de beslissing is namelijk duidelijk aangegeven welke maatregel er op klager wordt toegepast en ook waaruit het gevaar bestaat. Ook wordt klager in de beslissing op de mogelijkheid gewezen om een klacht in te dienen en zich te wenden tot een patiëntenvertrouwenspersoon. De klachtencommissie stelt vast dat klager zich inderdaad tot een patiëntenvertrouwenspersoon heeft gewend en dat hij een klacht heeft ingediend bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie concludeert dat in de mededeling die aan klager werd uitgereikt inderdaad melding wordt gemaakt van een onjuist wetsartikel, maar oordeelt dat klager als gevolg daarvan niet in zijn belangen geschaad is aangezien de mededeling voldoet aan de eisen die de WvGGZ daaraan stelt.

- Kamerprogramma

In artikel 9:6 lid 3 WvGGZ is bepaald dat artikel 8:9 van de wet van overeenkomstige toepassing is op de behandeling.

In artikel 8.9 van de WvGGZ is vervolgens bepaald dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel een beslissing neemt tot het verlenen van verplichte zorg nadat hij

- a. Zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene
- b. Met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd
- c. Over de uitvoering overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur

Voorts vereist artikel 8.9 lid 2 van de WvGGZ dat de beslissing op schrift wordt gesteld en van een schriftelijke motivering wordt voorzien. Daarbij dient de zorgverantwoordelijke tevens aan te geven of betrokkene tot een redelijke waardering van zijn belangen in staat is en er (...) ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiele, immateriële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, of om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is.

Op grond van artikel 2.1 van de WvGGZ kan (tenuitvoerlegging van) verplichte zorg alleen als uiterste middel worden overwogen, indien er geen mogelijkheden voor vrijwillige zorg zijn, waarbij op grond van lid 3 van dat artikel de proportionaliteit, de subsidiariteit, de doelmatigheid en de veiligheid beoordeeld dienen te worden.

De klachtencommissie zal de beslissing om over te gaan tot (voortdurende) van de verplichte zorg bij klager toetsen aan de procedurele en inhoudelijke waarborgen waaraan een dergelijke beslissing moet voldoen. In het bijzonder zal de klachtencommissie daarbij nagaan of:

- de verplichte zorg plaatsvindt krachtens een schriftelijke beslissing van de zorgverantwoordelijke;
- de datum van aanvang van de tenuitvoerlegging van de verplichte zorg aan klager bekend is gemaakt;
- opgenomen is waaruit, in geval van ernstig nadeel, dat ernstig nadeel bestaat en waarom klager zonder het toepassen van verplichte zorg niet vrijwillig zorg accepteert;
- het gedrag van klager als gevolg van zijn psychische stoornis, leidt tot ernstig nadeel op grond waarvan de verplichte zorg als uiterst middel moet worden toegepast
- waarbij de beslissing om over te gaan tot tenuitvoerlegging van de verplichte zorg getoetst zal worden aan de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid.
- een crisismaatregel is getroffen, waarin de verplichte zorg die onvrijwillig zal worden toegepast, is opgenomen;
- klager geïnformeerd is over zijn mogelijkheden om haar beklag te doen over het voorgenomen besluit om over te gaan tot tenuitvoerlegging van verplichte zorg;
- al dan niet verzet is aangetekend tegen de tenuitvoerlegging van de verplichte zorg;

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat;

- De beslissing om op klager verplichte zorg in de vorm van een kamerprogramma, aan klager is meegedeeld door middel van een schriftelijke “mededeling aan cliënt dwangbehandeling” van mevrouw Z. De mededeling is gedateerd 8 januari 2020 en op die datum aan klager verstrekt. In deze schriftelijke mededeling wordt aangegeven dat het kamerprogramma zal plaatsvinden vanaf 7 januari 2020, te weten de datum waarop de maatregel is afgegeven. Tevens is aangegeven dat klager tegen de beslissing een klacht kan indienen en de patiëntenvertrouwenspersoon kan inschakelen zoals bedoeld in artikel 8.9 lid 3 WvGGZ.
- In de mededeling wordt aangegeven op welke gronden de verplichte zorg zal worden tenuitvoergelegd, te weten om gevaar binnen de instelling af te wenden. Het gevaar bestaat uit de herhaalde momenten van verbale agressie en agressie tegen spullen. Uiteindelijk heeft dit geleid tot letsel bij een medewerker van de GGzE.
- Uit de mededeling die aan klager is uitgereikt herleidt de klachtencommissie dat de tenuitvoerlegging van de verplichte zorg is getoetst aan de criteria van vrijwilligheid, proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid.
- De klachtencommissie stelt daarmee vast dat is voldaan aan de dwingende voorschriften van de WvGGZ om klager schriftelijk te informeren over de gronden waarop de beslissing om op hem verplichte zorg toe te passen berust en over de mogelijkheid om de patiëntenvertrouwenspersoon in te schakelen en over de mogelijkheid gebruik te maken van zijn recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat:

- Verweerder zowel in de hiervoor omschreven mededeling aan klager, en ook in het verweerschrift en met name in de overgelegde verpleegkundige rapportages een uitvoerige beschrijving geeft van de psychiatrische stoornis van klager en van het ernstig nadeel dat dat klager ten gevolge van deze stoornis veroorzaakt. Met name is voldoende duidelijk geworden dat als gevolg van de stoornis van klager hij zich herhaaldelijk verbaal en fysiek agressief opstelt, hetgeen uiteindelijk heeft geleid tot letsel bij één van de medewerkers. Klager schreeuwt tegen verpleging en behandelaars en is daarin moeilijk aan te sturen. Klager verzet zich veelvuldig en als hij daarin niet begrensd wordt zal dat escalatie veroorzaken zoals in de afgelopen periode ook al enkele malen is gebleken. Uit de rapportages blijkt dat dit al dagen zo is, zonder dat van enige verbetering in het gedrag van klager sprake lijkt te zijn.
- Klager uit zich vaak agressief tegenover personen en spullen, zo blijkt uit de verpleegkundige rapportages.
- Een behandelplan aanwezig is gedateerd 16 oktober 2019 waarin voorzien is in een kamerprogramma als begrenzing van klager nodig is bij groepsontwrichtend gedrag.
- Het behandelplan is niet ondertekend door klager, maar uit hetgeen door en namens klager bij de mondelinge behandeling naar voren is gebracht, is door hem voldoende duidelijk geworden dat hij het eens was met het aan hem opgelegde kamerprogramma. Klager heeft desgevraagd immers aangegeven dat hij begrijpt dat aan hem een kamerprogramma werd opgelegd en dat dit hem ook goed heeft gedaan. Klager verzet zich enkel tegen de duur van het kamerprogramma.
- Uit de verpleegkundige rapportages en ook uit andere aan de klachtencommissie overgelegde stukken, blijkt dat klager bij herhaling binnen de instelling ernstig nadeel veroorzaakt ten gevolge van zijn geestesstoornis. Daarbij valt met name te denken aan een aanzienlijk risico doordat klager met hinderlijk gedrag de agressie van anderen oproept maar ook de situatie dat de algemene veiligheid van de afdeling, verpleging en behandelaar(s) in gevaar is.
- Voor de klachtencommissie staat daarmee voldoende vast dat sprake is van ernstig nadeel zoals hiervoor omschreven, namelijk dat gevreesd moet worden dat het niet toepassen van de verplichte zorg in de vorm van een kamerprogramma zal leiden tot een gevaarzettende situatie zowel voor klager zelf als voor de afdeling, verpleging en behandelaar(s).

De klachtencommissie zal nu toetsen of de verplichte zorg voldoet aan de eisen van doelmatigheid (is de ingreep effectief), proportionaliteit (staat ingreep in redelijke verhouding tot het doel) en subsidiariteit (is er geen minder ingrijpend alternatief).

De Klachtencommissie sluit aan bij hetgeen over deze beginselen is weergegeven in de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (W.O 32399, pagina 57).

Proportionaliteit

Er moet een zorgvuldige afweging worden gemaakt tussen de ernst en de aard van de risico's die voortvloeien uit de psychische stoornis en de ernst en de aard van de inbreuken die de verplichte zorg met zich mee brengt. Toetsing aan dit beginsel houdt ook in dat niet alleen de positieve effecten van de verplichte zorg, maar ook de nadelige effecten tegen elkaar afgewogen moeten worden. Er moet een individuele afweging op maat plaatsvinden en er kan niet worden volstaan met een afweging in algemene termen. Bovendien moet de maatregel niet langer worden toegepast dan nodig is.

De psychiatrische stoornis waar klager aan lijdt en het gevaar dat daaruit voortvloeit, kan niet worden weggenomen door klager uitsluitend gedwongen in de instelling te laten verblijven, zonder op de vermindering van de stoornis gerichte zorg. Zonder behandeling zal een situatie ontstaan waarbij het gevaar dat klager binnen de instelling zal gaan veroorzaken zich zal manifesteren of zal toenemen. De klachtencommissie is van oordeel dat het gewicht dat moet worden toegekend aan de inbreuk op de persoonlijke integriteit van klager door toediening van verplichte zorg in de vorm van een kamerprogramma kleiner is dan het gewicht dat moet worden toegekend aan het belang van het voorkomen van (toenemende) ernstig nadeel, ook ten aanzien van klager zelf.

De klachtencommissie is dan ook van oordeel dat voldaan is aan het vereiste van proportionaliteit nu zodanig veelvuldige agressie is gebleken dat de verplichte zorg in de vorm van een kamerprogramma proportioneel moet worden geacht.

De klacht van klager is echter met name gericht tegen de duur van het kamerprogramma. In de klacht die klager heeft ingediend merkt hij op dat de maatregel te lang heeft geduurd omdat deze op grond van de wet maximaal 3 dagen mag duren. Deze termijn geldt echter slechts voor tijdelijke verplichte zorg in noodsituaties. Daarvan was in onderhavig geval geen sprake. Daar komt nog bij dat verweerder gemotiveerd heeft aangegeven dat tijdens het kamerprogramma telkens opnieuw getoetst is of het programma kon worden afgebouwd en dat - zodra afbouw mogelijk was - daarmee ook werd aangevangen.

De klachtencommissie acht de oplegging van de maatregel en de duur daarvan derhalve proportioneel.

Subsidiariteit

Die maatregel moet worden genomen, die het minst bezwarend is voor betrokkene. Er moet rekening worden gehouden met de voorkeuren en beleving van betrokkene. De maatregel moet op maat worden verleend.

Door verweerder is voldoende duidelijk gemaakt dat de ingezette maatregel passend was en er geen minder bezwarende maatregelen meer voor handen waren. Geprobeerd was al om met klager in gesprek getreden, maar dit heeft niet geleid tot een afname zijn agressie en tegenwerking. Overigens heeft klager ter zitting zelf ook aangegeven dat hij begrijpt dat aan hem een kamerprogramma werd opgelegd, zodat klager de maatregel in die zin ook passend lijkt te vinden. Waar het de duur van de maatregel betreft merkt de klachtencommissie op dat op 10 januari 2020 werd besloten dat klager over kon gaan op een open kamerprogramma om hem zodoende terug te begeleiden op de groep. Uiteindelijk werd de maatregel op 13 januari 2020 gestopt. De klachtencommissie herleidt hieruit dat verweerder telkens opnieuw heeft afgewogen of er kon worden afgeschaald en dat zij daartoe is overgegaan zodra dit mogelijk was.

Doelmatigheid

Uit de aan de klachtencommissie overgelegde stukken blijkt dat klager ernstig nadeel toebrengt zowel aan zichzelf als aan de zijn omgeving en dat dat nadeel voortvloeit uit zijn geestesstoornis. Klager stelt zich zowel verbaal als fysiek agressief op.

De klachtencommissie heeft uit de stukken afgeleid dat klager alleen beheerst kan worden en behandeld kan worden indien hij daarin strak wordt begrensd en hem duidelijke kaders worden geboden en dat dit -ten tijde van de oplegging van de maatregel - kennelijk alleen mogelijk was door middel van een kamerprogramma.

Daarbij komt nog dat klager erkent dat het kamerprogramma hem goed heeft gedaan, hetgeen ook door verweerder wordt erkend. De maatregel is in zoverre dan ook effectief gebleken.

Alles overwegende komt de klachtencommissie tot het oordeel dat (het doen voortduren van) de beslissing van 7 januari 2020 om op klager verplichte zorg in de vorm van een kamerprogramma toe te passen op dit moment voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

De klachtencommissie acht de klacht dan ook ongegrond.

- Schadevergoeding

Klager heeft tot slot verzocht om aan hem een schadevergoeding toe te kennen. Enerzijds omdat het kamerprogramma te lang zou hebben geduurd en anderzijds omdat aan klager het verkeerde formulier zou zijn uitgereikt. De klachtencommissie ziet in het door klager gestelde echter onvoldoende aanknopingspunten om te concluderen dat hij schade heeft geleden en wijst zijn verzoek om een schadevergoeding op die reden af.

6. DE UITSpraak

De klachtencommissie voornoemd, verklaart de klacht van de heer X over de voortduring van de beslissing van 8 januari 2020 om op klager verplichte zorg in de vorm van een kamerprogramma toe te passen **ongegrond**.

Aldus gedaan te Eindhoven op 9 maart 2020, door de klachtencommissie van de Stichting GGzE te Eindhoven.